

Podprogram VISK 6
Rok 2015

Č. proj.	Č.j.	Název	Požadavek (neinv.)	Schvál. dotace	Žadatel	stav	dokumentů	obrazů
1	64106/2014	Historie a vojenství v dobových písemnostech	218 000	218 000	Vojenský historický ústav	projekt úspěšně realizován	21	2872
2	64627/2014	Restaurování, digitalizace a zpříst. Postily evangelické od Martina Philadelphá Zámrského	45 000	45 000	Muzeum Vysočiny Havlíčkův Brod, p.o.	projekt úspěšně realizován	1	1275
3	65185/2014	Digitalizace rkp R 18, R 397, R 398 a R 390 z fondu knihovny benedikt. opatství v Rajhradě	100 000	100 000	Muzeum Brněnska, p.o.	projekt úspěšně realizován	4	2168
4	65216/2014	Digitalizace rukopisu a unikátních starých tisků	84 000	84 000	Vlastiv. muzeum a galerie, p.o. Liber. kraje	projekt úspěšně realizován	11	2390
5	66014/2014	Restaurování a digitalizace starých tisků Městského muzea a galerie Polička	158 000	77 000	Městské muzeum a galerie Polička	projekt úspěšně realizován	1	808
6	66411/2014	Digitalizace bohemikálních tisků 16. stol. z knihovny ZČM v Plzni	40 000	0	Západočeské muzeum v Plzni	dotace nepřidělena		
7	66412/2014	Digitalizace Veleslavínova tisku s rkp komentáři z knihovny ZČM v Plzni	53 000	53 000	Západočeské muzeum v Plzni	projekt úspěšně realizován	1	1272
8	66496/2014	Digitalizace vzácných rkp Knihovny NM	91 000	91 000	Národní muzeum	projekt úspěšně realizován	2	1018
9	66516/2014	Hromadná digitalizace hist. a vzácných dokumentů ve spolupr. se spol. Google v r. 2015	4 976 000	4 976 000	Národní knihovna ČR	příprava pro Google		
10	66791/2014	Digitalizace historických dokumentů NK ČR v r. 2015	1 808 000	1 679 000	Národní knihovna ČR	projekt úspěšně realizován	89	41104
11	66809/2014	Digitalizace vzácných tisků Národní lékařské knihovny	56 000	56 000	ČR - Národní lékařská knihovna	projekt úspěšně realizován	4	1074
12	67256/2014	Bohemikální tisky 16. století z fondu Knihovny AV ČR (restaurování a digitalizace)	175 000	175 000	Knihovna AV ČR, v.v.i.	projekt úspěšně realizován	3	2701
13	66916/2014	Digitalizace a restaurování špalíčku kramářských tisků z let 1693-1755	54 000	54 000	Muzeum Českého ráje v Turnově, p.o.	projekt úspěšně realizován	1	679
14	67853/2014	Digitalizace rkp šlechtické provenience ze sbírek SČM	119 000	119 000	Severočeské muzeum v Liberci, p.o.	projekt úspěšně realizován	2	892
15	67849/2014	Digitalizace liturgických rukopisných knih ze sbírek SČM	103 000	103 000	Severočeské muzeum v Liberci, p.o.	projekt úspěšně realizován	5	989
16	67777/2014	Digitalizace středověkých rkp VK v Olomouci	18 000	18 000	Vědecká knihovna v Olomouci	projekt úspěšně realizován+OBR	2	546
17	67903/2014	Digitalizace iluminovaných liturgických rkp Strah. knihovny a příprava (restaurování) vybr. atlasů na digit.	282 000	282 000	Král. kanonie premonstrátů na Strahově	projekt úspěšně realizován	9	2014
18	68136/2014	Digitalizace vzácných historických hudebních rkp z fondu hud. oddělení	136 000	136 000	Národní knihovna ČR	projekt úspěšně realizován	32	4146
19	68274/2014	Ochranné obaly pro rukopisy a inkunábule VK v Olomouci	34 000	34 000	Vědecká knihovna v Olomouci	ochranné obaly		
CELKEM			8 550 000	8 300 000		CELKEM	188	65 948

OBR = ochranné obaly/restaurování

Všechny projekty, kde byla přidělena dotace byly úspěšně realizovány

Příprava dokumentů pro digitalizaci Google a výsledky Google

Stručné slovní zhodnocení realizovaného projektu (včetně rekapitulace případných změn projektu provedených a náležitě oznámených během roku).

Projekt je rozvržen do šesti let (2011-2016) s možností následného prodloužení. V roce 2015 pokračovaly přípravné práce pro hromadnou digitalizaci historických a vzácných dokumentů a také probíhala vlastní digitalizace dokumentů. Současně byla zpřístupňována digitální data veřejnosti, a to především prostřednictvím Google Books, ale také prostřednictvím elektronických databází Národní knihovny, tj. přes elektronický katalog Slovanské knihovny <http://aleph.nkp.cz/cze/slk> a přes databázi starých tisků <http://aleph.nkp.cz/cze/stt>. Do Manuscriptoria bylo v roce 2015 konvertováno **20 000** komplexních digitálních dokumentů do standardu TEI P5 ENRICH Specification dle parametrů podprogramu VISK6.

V roce 2015 bylo celkem zdigitalizováno takřka 38.000 svazků historických a vzácných dokumentů.

Několik údajů dle statistik Google k listopadu 2015:

Celkem bylo do poloviny listopadu 2015 předáno Google k digitalizaci: 37 974 knih

Digitalizováno bylo 37 950 knih

Ke stažení dat k dispozici: 37 595 knih

Staženo na server Národní knihovny: 30 531 knih (z toho asi 15% Slovanská knihovna)

Padesát uživatelů nejvyhledávanějších knih zhlédlo za posledních 6 měsíců v digitální knihovně Google Books takřka 47 510 uživatelů. Uživatelé z celého množství zpřístupněných knih konzultovali nejvíce knihy v němčině (46%), v ruštině (15%), latině (12%), polštině (6%) a češtině (5,5%). Lze říci i dle dalších statistik, že jsou využívány knihy ve všech jazycích. Staré tisky se postupně konvertují do Manuscriptoria. Všechny digitalizované knihy jsou dostupné prostřednictvím odkazů z katalogu starých tisků a katalogu Slovanské knihovny do Google Books.

1. Organizační a plánovací práce

Tyto práce již tradičně probíhaly v souladu s postupy nastavenými v roce 2011. Začátkem roku 2015 začala vlastní pravidelná digitalizace knih podle harmonogramu dojednaného se společností Google. V průběhu roku odjelo na digitalizační pracoviště do Německa celkem 8 transportů v časovém intervalu 6 týdnů. Každých 6 týdnů byla rovněž provedena kontrola zaslaných a vrácených dávek dokumentů i kontrola posílaných elektronických dat (tj. katalogizačních záznamů a seznamů čárových kódů k jednotlivým zásilkám).

2. Katalogizace

Stav prací v oddělení rukopisů a starých tisků v roce 2015

Oddělení rukopisů a starých tisků pravidelně připravuje k digitalizaci dokumenty z historického fondu datované rokem 1501–1800. V průběhu roku 2015 bylo externími pracovníky ORST zpracováno (zkatalogizováno) celkem **21238 jednotek dokumentů (záznamů, čárových kódů)**. V roce 2015

pokračovalo oceňování dokumentů, které je nutné jako podklad pro určení pojistné hodnoty. Byl rozšířen počet externích pracovníků – expedientů, v jejichž popisu práce je kromě expedice a vedení evidencí také doplňování dokumentů evidenčními štítky se signaturou a vlepování čárového kódu. Tyto činnosti jsou nezbytné pro evidenci knih, která umožňuje jejich sledování v procesu digitalizace, dále při jejich předání a návratu v rámci transportů. Expedienti také zvládali náročné stěhování starých tisků ke katalogizátorům a zpět po digitalizaci do prostor v patře bez výtahu. Jednou za 6 týdnů, tj. osmkrát za rok, je třeba naložit 17 třípatrových vozíků s cca 3.000 svazky. ORST vytváří a odesílá elektronické seznamy a průvodní dokumentaci každého transportu, administruje balení, povolení k vývozu, celní deklaraci a stěhování vozíků do blízkosti kamiónu.

Dostupnost výsledku katalogizace je na adrese: STT – Databáze starých tisků a map NK ČR (1501-1800): <http://aleph.nkp.cz/cze/stt>.

Dostupnost výsledku digitalizace je na téže adrese: ke konci roku 2015 bylo zdigitalizováno **52 095** jednotek dokumentů z fondu ORST, které mají funkční prolink do elektronického katalogu STT.

Souhrnné údaje:

- během roku 2015 katalogizováno: **21238 bibliografických záznamů**
- celkem od začátku projektu katalogizováno: **107047 jednotek dokumentů**
- během roku 2015 odesláno k digitalizaci: **20486 jednotek dokumentů** (k 18.11.2015 – poslední várka roku 2015)
- celkem od začátku projektu odesláno k digitalizaci: **52 095 jednotek dokumentů** (k 18.11.2015 – poslední várka roku 2015)

Stav prací ve Slovanské knihovně v roce 2015

Slovanská knihovna připravuje k digitalizaci zejména dokumenty z fondu SK vydané v 19. století (1800–1875), ale také staré tisky vydané před rokem 1800 a v neposlední řadě, po dohodě se společností Google, též vybrané dokumenty mladší než 140 let ale vydané do roku 1900 (včetně).

V průběhu roku 2015 bylo externími pracovníky SK zpracováno (zkatalogizováno) celkem **5348 jednotek dokumentů (záznamů, čárových kódů)**. Tyto dokumenty byly pracovníky prověřeny, zda jsou vhodné pro projekt, v případě duplicit byl vybrán kvalitnější exemplář. V elektronickém katalogu byla zkontrolována evidence, vytvořen nový záznam, případně doplněn a zkvalitněn existující záznam jmenného popisu a dokumenty byly postoupeny restaurátorům.

Od roku 2014 pracovníci SK mimo projekt „Google“ vytvářejí a doplňují do báze SLK autoritní hesla u jednotek, které byly vydány v rozmezí let 1875–1900, mají uvedeného autora (autory), jeho biografické údaje jsou však neúplné a titul nemá autoritní záznam. Tyto dokumenty je možné po zhotovení autoritního záznamu (na základě dohody se společností Google) rovněž zasílat k digitalizaci, neboť je možné volné zpřístupnění jejich digitálních kopií na internetu.

Další práce (oceňování knih, nakládání vozíků před digitalizací a jejich odesílání, zpětné přijímání vozíků, jejich vykládání a zpětné zakládání dokumentů do depozitáře) již během roku 2015 probíhaly rutinně.

Dostupnost výsledku je na adrese: SLK – Online katalog Slovanské knihovny: <http://aleph.nkp.cz/cze/slk>

Dostupnost výsledku digitalizace je na téže adrese: ke konci roku 2015 zdigitalizováno **16300** jednotek dokumentů z fondu Slovanské knihovny (z toho 2127 jednotek starých tisků), v bázi SLK je **10403** funkčních odkazů k digitálním kopiím zhotoveným v rámci projektu.

Souhrnné údaje:

- během roku 2015 katalogizováno: **5348 jednotek** dokumentů
- celkem od začátku projektu katalogizováno: **22564 jednotek** dokumentů
- během roku 2015 připraveno k digitalizaci: **5570 jednotek** dokumentů
- celkem od začátku projektu připraveno k digitalizaci: **20006 jednotek** dokumentů
- během roku 2015 odesláno k digitalizaci: **5843 jednotek** dokumentů (k 18.11.2015 – poslední várka roku 2015)
- celkem od začátku projektu odesláno k digitalizaci: **16300 jednotek** dokumentů (k 18.11.2015 – poslední várka roku 2015)

3. Příprava fyzického stavu knih k digitalizaci v rámci projektu Google

Restaurátorské oddělení NKČR - statistika ke dni 20. 11. 2015

- Za období **1.1.2015 – 20.11.2015** bylo z fondů ORST a Slovanská knihovna prozkoumáno a mechanicky očištěno **16 590 knih**. Zpracováno v databázi bylo za toto období **15 320 knih**.
- Z toho z fondu ORST **11 420 knih** a z fondu Slovanské knihovny **3 900 knih**.

Přehled množství knih zanesených do databáze podle kategorií za období

1.1.2015 – 20.11.2015:

	Celkem	Kategorie 1	Kategorie 2	Kategorie 3	Kategorie 4
ORST	11 420	10 623	359	55	383
Slovanská knihovna	3 900	3 645	178	4	73

Vysvětlivky:

Kategorie 1: knihy bez nutnosti restaurátorského zásahu, nebo s drobnými opravami - probíhá na restaurátorském pracovišti v Klementinu. (Fixace 1-2 uvolněných listů či celých složek v knižním bloku, opravení drobných trhlin papíru v knižním bloku, přichycení odpadávajících částí knižní vazby, stabilizace hřbetu, hlavic knihy, preventivní opatření – výroba ochranného obalu, fixace částí knihy stahovacími tkanicemi atd.)

Kategorie 2: ošetření probíhá na restaurátorském pracovišti v Klementinu a zahrnuje větší opravy např. knižních hřbetů či stabilizaci silně poškozených okrajů papíru. V roce 2014 byly částečně restaurovány z fondu ORST pouze bohemikální tisky a správcem vybrané knihy z fondu Slovanská knihovna.

Kategorie 3: s ohledem na nastavené work-flow nebyly v roce 2014 restaurovány knihy z kategorie 3 tj. kompletní restaurátorské zásahy obsahující rozešití knižního bloku.

Kategorie 4: vyřazeno z digitalizace kvůli fyzickému stavu dokumentu.

Fyzický stav historických knižních fondů NK (ORST a Slovanská knihovna) v rámci projektu Google – orientační zhodnocení za rok 2015:

Celkový počet knih zanesených v databázi	15 320
Bez poškození (prozkoumané a mechanicky očištěné)	Z celkového počtu prozkoumaných knih

knihy) a s mírným poškozením s nutností ambulantní opravy (poškození pokryvu, prasklá drážka, poškozené předsádky, uvolněné šití, uvolněné a potrhané listy, znečištění)	ca. 93% knih (14 268).
Částečný restaurátorský zásah (ztráta desky, odtržení desky, popraskané šití – nekompaktní, množství trhlin v bloku)	Z celkového počtu prozkoumaných knih ca. 3,6% knih (537).
Komplexní restaurátorský zásah (zásadní poškození knižní vazby a knižního bloku)	Z celkového počtu prozkoumaných knih ca. 0,4% knih (59).
Vyřazeno z digitalizace (neodpovídá požadovaným kritériím, kontrola aktivity plísní)	Z celkového počtu prozkoumaných knih ca. 3% knih (456).

Shrnutí:

Za celé období práce v roce 2015 bylo ze sbírek ORST a Slovanské knihovny prozkoumáno a mechanicky očištěno celkem **144.483 knih.**